

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

DOI <https://doi.org/10.59647/978-617-520-999-8/1>

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

14 листопада 2024 року

Київ
Видавництво Ліра-К
2025

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 27 від 29 листопада 2024 р.)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VII Міжнародної конференції (14 листопада 2024 року). – Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. – 728 с.

ISBN 978-617-520-999-8

У матеріалах VII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу; сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

*За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність
їх автори.*

УДК 37.09

До зовнішніх факторів належать організаційна культура, яка підтримує надмірні робочі навантаження, відсутність гнучкого графіку або високий рівень конкуренції на робочому місці [2, с. 89].

За даними ВООЗ, жінки більш схильні до емоційного вигорання через поєднання робочих та домашніх обов'язків, що значно підвищує ризик розвитку трудової залежності [3, с. 112]. Ці дані є особливо важливими для розуміння гендерних аспектів проблеми та необхідності врахування цих факторів при розробці профілактичних заходів на робочих місцях.

Досвід роботи дозволяє працівникам краще управляти своїм робочим навантаженням і ефективніше справлятися зі стресом.

Отже, трудовоголізм є багатофакторним явищем, на яке впливають як особистісні, так і зовнішні чинники. Впровадження програм підтримки, гнучкий графік роботи, належна командна робота та сприятливе фізичне середовище можуть допомогти знизити рівень трудовоголізму працівників та підвищити їхню загальну продуктивність і благополуччя.

Список використаних джерел

1. Шауфелі В. Психологічні аспекти перфекціонізму та трудової залежності. — К.: Психологія праці, 2019. — 150 с.
2. Мазлах К. Перегоряння на робочому місці: причини та наслідки. — Одеса: Наука і техніка, 2021. — 275 с.
3. Вісник Психології Праці, №2, 2021. — С. 100-115.

УДК 378.147

Чернишова Каміла Сергіївна,

здобувач вищої освіти навчальної групи ЕП-21

Київського національного університету будівництва і архітектури;

науковий керівник: Калениченко Руслан Арсенович,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри професійної освіти

Київського національного університету будівництва і архітектури

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

У 2022 році освіта в Україні зіткнулася з безпрецедентними викликами. Повномасштабна війна призвела до значного погіршення умов навчання, оскільки значна кількість школярів, студентів та викладачів були змушені покинути свої домівки та навчальні заклади, а багато шкіл та університетів були пошкоджені або повністю зруйновані.

Освітній процес також зазнав суттєвих трансформацій внаслідок переведення на дистанційне навчання, яке, хоч і було введено ще в рамках початку COVID-19, проте суспільство не було повністю підготовлене та не передбачало різкого погіршення політичної ситуації в країні, що призведе до нинішніх умов постійного ризику та психологічної нестабільності в країні.

Ситуація також ускладнилася для освітян, котрі, не маючи або в обмежені кількості необхідних матеріалів та ресурсів, змушені були адаптувати свої методи викладання до різних нових вимог. Тож психолого-педагогічний супровід освітнього процесу в Україні потребує нових підходів, які забезпечать належний рівень викладання в кризових умовах.

Передусім сьогодні головною задачею в сучасних умовах є надання психологічної підтримки для учнів, студентів та викладачів. Ментальне здоров'я на сьогодні відіграє дуже важливу роль, і тому необхідно створювати ці комфортні умови навіть у онлайн режимі, тоді коли в більшості немає фізичної можливості бути присутнім в освітньому процесі [3, с.53].

Тому, через військові дії в суспільстві виникла атмосфера підвищеного стресу, що в цілому відображається на загальному емоційному стані та призводить до зниження здатності до навчання і концентрації у всіх суб'єктів освітнього процесу.

Зокрема, багато здобувачів освіти знаходяться у постійному стані тривоги та невпевненості, що перешкоджає їм засвоювати в повній мірі новий матеріал та формувати важливі соціальні й учбові навички.

У такій ситуації доцільним є створення служб психологічної допомоги на базі навчальних закладів, а також залучення до навчально-виховного процесу психологів і соціальних працівників, котрі будуть надавати та проводити консультації. Індивідуальна робота з учнями, підтримка їх емоційного стану через заняття з психологами та впровадження навичок емоційної саморегуляції мають стати важливими елементами навчання.

В умовах, коли традиційний навчальний процес постійно порушується або відбувається в онлайн форматі, особливо актуальним може бути застосування індивідуального підходу і проведення адаптації освітніх програм.

Кожен викладач повинен бути гнучким у процесі свого викладання, адаптуючи обсяг навчального матеріалу і обирати такі форми подачі інформації, які вже є або будуть найбільш зрозумілими для студентів у напружених умовах таких, як стрес.. Це може включати в себе розподіл складних тем на частини, запровадження більшої кількості самостійних

завдань, що дають здобувачам змогу самостійно обирати комфортний темп навчання. Додатково, інтерактивні та творчі види діяльності, групові проекти або воркшопи підвищують рівень залученості студентів, підтримуючи їх мотивацію та заохочуючи до активної участі [3].

Методи залучення студентів відіграють важливу роль у підтримці навчальної мотивації. У сучасних умовах особливо важливим є використання гейміфікації, тобто інтеграція ігрових елементів у навчальний процес. Це можуть бути невеликі змагання, конкурси, бали досвіду замість оцінки або нагороди за досягнення, які сприяють активному залученню та знижують рівень тривоги, при цьому сюди можна віднести, як школярів так і студентів, немає вікового обмеження при використанні підходу гейміфікації, головне обрати актуальні практики та механізми.

Такий підхід підвищує інтерес до навчання, особливо серед молодших учнів, та допомагає подолати емоційну втому від онлайн-уроків. Також ефективним є надання учням можливості обирати між дистанційним і очним навчанням залежно від їхньої ситуації, що дає їм відчуття контролю над своїм навчанням і можливість адаптуватися до умов небезпеки.

Довгострокові стратегії розвитку освіти повинні також передбачати інвестиції у цифрову інфраструктуру та підготовку викладачів до роботи в умовах кризи. Дистанційне навчання має стати більш доступним, що потребує осучаснення освітніх онлайн-платформ, оснащення доступу до інтернету, комп'ютера, планшетів та іншого обладнання, яке дозволить зберегти якість освіти. Викладачі також потребують регулярних тренінгів з питань психолого-педагогічної підтримки, роботи в умовах кризи та використання сучасних дистанційних методик. Це допоможе педагогам ефективніше адаптуватися до непередбачуваних умов і дозволить забезпечити якісний освітній процес навіть у несприятливих обставинах.

Інклюзивність є ще одним важливим аспектом, який допоможе освітній системі України краще адаптуватися до сучасних викликів. Інклюзивний підхід забезпечує рівний доступ до освіти для всіх, незалежно від фізичних, психічних або соціально-економічних обставин. Тому актуальним є інтегрування принципів інклюзії в кожен аспект освітнього процесу, надання допомоги тим, хто особливо потребує підтримки, та створення безпечного й рівноправного середовища для всіх здобувачів освіти [1, с.5].

Таким чином, сьогоденні виклики в освіті України вимагають комплексного підходу до психолого-педагогічного забезпечення. Необхідно розробляти і впроваджувати нові методи підтримки, гнучкі стратегії навчання,

програми психологічної допомоги та залучення учнів, що сприятимуть їхньому адаптуванню і продовженню навчання навіть в умовах кризи. Це дасть змогу не лише зберегти освітній процес, але й створити умови для гармонійного розвитку підростаючого покоління, що стане основою майбутньої відбудови України.

Список використаних джерел

1. Квітко Н. М., Хренова В. В., Захаріна, М. І. Інклюзивне навчання та зменшення кваліфікаційного розриву в умовах війни. Академічні візії. 2024. № 27. 1-13 с.
2. Мороз Л., Діхтяренко С., Психологічний супровід постраждалих від війни. Підтримка психологічного здоров'я особистості в умовах війни: матеріали VI Всеукраїнських психологічних читань «Удосконалення професійної майстерності майбутніх психологів» (21 квітня 2023 р.) / ред. кол. : Андрусик О. О. та ін. Умань, 182 с.
3. Шкарлет С. М. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проектна діяльність: Науково-методичний збірник за загальною редакцією С. М. Шкарлета. Київ – Чернівці : «Букрек». 2022. 140 с.
4. Психолого-педагогічний супровід і підтримка в умовах модернізації освітньо-виховного простору. URL: <https://osvita.ua/school/method/upbring/1334/>
5. Impact of Artificial Intelligence in Students' Learning Life. S Raja, D Joel Jebadurai, Lavrik Ivan, Rudenko V Mykola, Kalenychenko Ruslan, P Reznik Nadiia. AI in Business: Opportunities and Limitations: Volume. Springer Nature Switzerland. 23-17. <https://ouci.dntb.gov.ua/en/works/4zP0wPw9/>

УДК 159.9:658

Шевченко Сніжана Вікторівна,

здобувач вищої освіти навчальної групи ПСМз-23-1

Державного податкового університету;

науковий керівник: Сова Маргарита Олександрівна,

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри психології, педагогіки та суспільних дисциплін

Державного податкового університету

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ПОДОЛАННЯ МОБІНГУ У СПІВРОБІТНИКІВ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ

Робота є важливою частиною життя людини. Професійна самореалізація багато в чому визначає задоволеність життям, на роботі людина отримує можливість задовольняти різні свої потреби, наприклад, у приналежності, в повазі від інших, пізнанні, у збільшенні своїх матеріальних ресурсів, які дозволяють бути більш самостійними та незалежними, підтримувати бажаний рівень життя тощо. Але разом з тим, у сфері професійної діяльності людина може стикатися з певними явищами, які мають негативний вплив на її

<i>Тарасенко Ірина Дмитрівна, науковий керівник: Коваленко Інна Едуардівна</i> ПОСЕРЕДНИЦТВО ПСИХОЛОГА ПРИ ПОДОЛАННІ КОНФЛІКТІВ У КОЛЕКТИВІ.....	680
<i>Тарусіна Олена Вікторівна, науковий керівник: Плетка Ольга Тарасівна</i> РОБОТА ПСИХОЛОГА З ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ СПІВРОБІТНИКІВ ОРГАНІЗАЦІЙ	684
<i>Федотченко Ірина Григорівна, науковий керівник: Калениченко Руслан Арсенович</i> РОЛЬ ПСИХОЛОГА У ФОРМУВАННІ ПОЗИТИВНОГО НАСТРОЮ В КОЛЕКТИВІ.....	686
<i>Ханенко Михайло Борисович, науковий керівник: Сова Маргарита Олександрівна</i> РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	690
<i>Чайка Аліна Вадимівна, науковий керівник: Плетка Ольга Тарасівна</i> ЧИННИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ, ЯК ПРОЯВ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАХИСТУ ОСОБИСТОСТІ.....	692
<i>Черниш Анна Євгеніївна, науковий керівник: Льовкіна Олена Геннадіївна</i> ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ТОКСИЧНОГО ТРУДОГОЛІЗМУ.....	695
<i>Чернишова Каміла Сергіївна, науковий керівник: Калениченко Руслан Арсенович</i> ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ.....	696
<i>Шевченко Сніжана Вікторівна, науковий керівник: Сова Маргарита Олександрівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ПОДОЛАННЯ МОБІНГУ У СПІВРОБІТНИКІВ БІЗНЕС-ОРГАНІЗАЦІЙ.....	699

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів

VII Міжнародної конференції

(Київ, 14 листопада 2024 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*

Підписано до друку 03.01.2025. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 42,31. Обл.-вид. аркушів – 35,24.
Тираж 300

Виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03142, м. Київ, вул. В. Стуса, 22/1
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net